

Program för Larsboda Strand

Samrådshandling

STADSBYGGNADS
KONTORET

2009-10-26

Innehåll

I Inledning	sid 3	
• Bakgrund och Syfte		
• Utredningar som utgör underlag		
• Översiktsplanen		
• Sammanfattning av förslaget		
II Området idag	sid 5	
• Historik		
• Arbetsplatser och service		
• Naturvärden		
• Rekreativa värden		
• Kulturhistoriska värden		
• Fornlämningar		
• Strandskydd		
III Landskapsanalys	sid 10	
• Programområdets karaktärsdrag		
• Bebyggelse, Infrastruktur och målpunkter		
• Visuella barriärer och siktlinjer		
• Utvecklingsmöjligheter i området		
IV Förslag	sid 12	
• Målsättning		
• Ny bostadsbebyggelse		
• Utveckling av verksamhetsområdena		
• Förskola och skola		
• Campingstugorna		
• Strandskydd		
• Evakueringar		
• Teknisk försörjning		
• Kvartersbebyggelse vid Klockelund		
• Bebyggelse söder om Hökarängsbadet		
• Kvarter vid Ågesta Broväg		
		• Villaområdet vid Stortorp
		• Radhus Vid Stortorp
		• Larsboda industriområde
		• Bebyggelse vid Märbackagatan
		• Trafik
		• Kollektivtrafik
		• Gator
		• Perstorpsvägen
		• Förslag till åtgärder
		• Gång- och cykelstråk
		• Strandpromenaden
		V Konsekvenser
		sid 28
		• Behovsbedömning
		• Väsentliga miljöfrågor
		• Konsekvenser för naturvärden
		• Konsekvenser för rekreation
		• Konsekvenser för de som ska bo i den planerade bebyggelsen
		• Konsekvenser för vattenkvalitet
		• Luft
		• Trygghet – säkerhet
		• Barnkonsekvenser
		• Konsekvenser för kulturmiljö
		• Buller
		• Risk
		• Översvämningsrisk
		VI Fortsatt arbete
		sid 37
		• Genomförande
		• Tidplan
		• Medverkande
		• Foton och illustrationer

I Inledning

Programområdet omfattar stadsdelen Larsboda utom de befintliga bostadsområden som ligger sydväst om Mårbackagatan. Programområdet omfattar även några angränsande delar av stadsdelen Farsta.

Bakgrund och syfte

Stadsbyggnadsnämnden beslutade i april 2007 om start-pm för området. Nämnden poängterade vikten av att ta ett helhetsgrepp för att närmare utreda områdets framtida övergripande struktur, utvecklingsmöjligheter och konkreta nybyggnadsmöjligheter.

Nämndens prioriteringar var att skapa en mer sammanhållen, tät och kvarterslik struktur, ge förutsättningar för publik verksamhet i form av caféer, butiker, samlingslokaler, kulturinrättningar etc. samt att skapa intressanta och spännade bostäder som drar nytta av de exklusiva fördelar som är utmärkande för området, tex sjö nära boende.

Stadsbyggnadsnämnden gav i maj 2009 kontoret i uppdrag att gå ut på samråd med föreliggande inriktning på förslaget.

Utredningar som utgör underlag

Atkins har 2009 gjort en trafikutredning och landskapsanalys för området.

Ekologigruppen har 2009 gjort en utredning av hur rekreativa värden kan utvecklas längs en föreslagen strandpromenad längs Drevviken.

Helene Nilsson, Miljöförvaltningen har 2009 gjort en utredning av konsekvenser för natur och rekreation.

Ingemanssons har 2009 gjort en utredning av trafikbuller.

Brandskyddslaget har 2009 gjort en riskanalys avseende närheten till transportleder för farligt gods.

Översiktsplanen

Stockholms gällande översiktsplan, Öp 99, antogs av kommunfullmäktige 1999. Strategin i Öp 99 är att bygga staden inåt. Det innebär att återanvända redan exploaterad mark, samtidigt som Stockholms karaktär och grönstruktur bevaras och utvecklas. För ytterstaden innebär strategin att bygga i goda kollektivtrafiklägen, utveckla attraktiva knutpunkter samt komplettera för lokala behov.

Strategin för stadsbyggandet – att bygga staden inåt gäller även för det förslag till översiktsplan för Stockholm som nyss varit utställd och beräknas tas upp för beslut i november.

I översiktsplanen pekas Farsta ut som en av de attraktiva tyngdpunkterna i ytterstaden som bör få en särskild satsning.

Farstas viktiga roll i den sydöstra regiondelen kan ytterligare förstärkas genom den nord-sydliga axeln som går från Slussen via Gullmarsplan och Nynäsvägen till Farsta. Söderut bör stråket mot Huddinge utvecklas. Det handlar bland annat om kompletteringar mot Larsboda men framför allt om att utveckla attraktiva lokala samband mellan pendeltågstationen i Farsta strand och Farsta centrum, genom kompletterande bebyggelse och tydligare trafik- och gatumiljö.

Möjligheterna att länka samman Farsta mot Skarpnäck främst genom effektiva kollektivtrafikförbindelser bör prövas. Det skulle skapa ett tydligt och starkt tvärgående kollektivtrafikstråk som kopplar samman samtliga gröna tunnelbanelinjer med Älvsjö station.

Stockholm och Stockholmsregionen fortsätter att utgöra en attraktiv tillväxtregion i Sverige. Stockholm stad planerar att ta en stor och aktiv del av Stockholmsregionens förväntade expansion.

Med stadens målsättning att bygga staden inåt betyder det att den största utbyggnaden initialt sker centralt i närförorterna. I nästa fas flyttas utvecklingen utåt. Frågan är vilken roll som Larsboda skall spela i denna utveckling.

Sammanfattning av förslaget

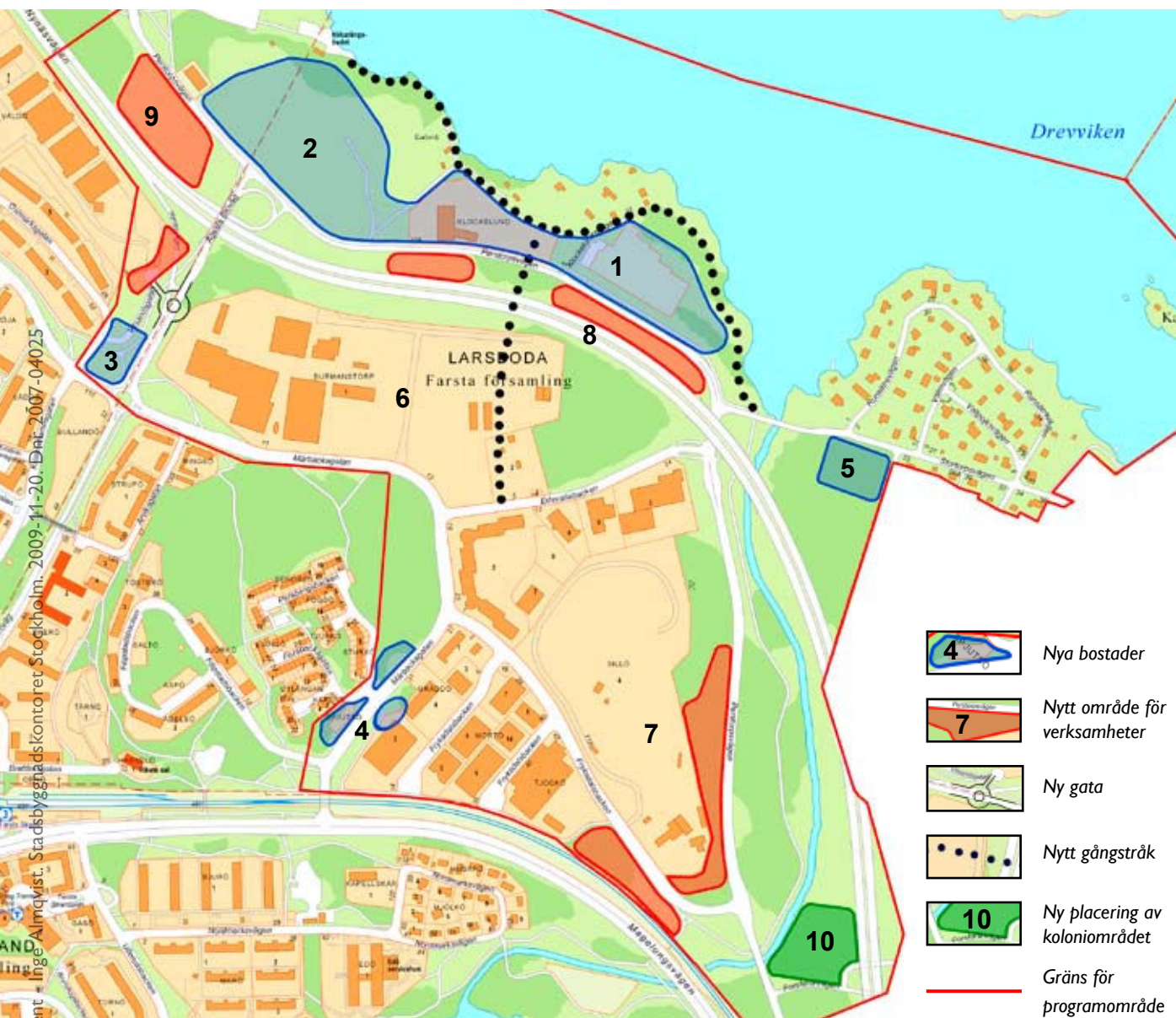
Målsättningen med detta program är att utveckla Larsboda så att det skapas fler attraktiva boendemiljöer samtidigt som de stora värden som finns i natur och kultur tas till vara och görs mer lättillgängliga. Målet är även att öka variation och trygghet i området. Intrång i natur skall vägas mot de attraktiva boendemiljöer som det är möjligt att skapa tack vare det naturnära läget. Totalt redovisas ca 700 nya bostäder inom programområdet

Målsättningen är också att ge förutsättningar för att verksamhetsområdena ska kunna utvecklas och konkurrera som en attraktiv plats att etablera sig på.

Bostadsbebyggelse föreslås dels i attraktiva, sjönära lägen längs Drevviken och dels vid Ågesta Broväg och Mårbackagatan. Föreslagen bebyggelse har god kontakt med befintlig bebyggelse och ligger inom

rimligt gångavstånd till befintlig kollektivtrafik. Längs gatorna föreslås lokaler i bottenvåningarna.

1. Nya bostäder vid Klockelund
2. Nya bostäder söder om Hökarängsbadet
3. Nya bostäder vid Ågesta Broväg
4. Nya bostäder vid Mårbackagatan
5. Nya bostäder vid Stortorpsvägen
6. Ändrad detaljplan för Telia
7. Utvidgning av Larsboda verksamhetsområde
8. Nya verksamheter vid Perstorpsvägen
9. Ny lokalisering av Plantagen
10. Ny lokalisering av koloniområdet

II Området idag

Historik

Stora delar av programområdet ligger högt och kan ha varit bebott sedan stenåldern. Endast ett fåtal kända fornlämningar finns dock registrerade. En av dessa är en fornborg som ligger strategiskt placerad med utsikt över Drevviken.

Före 1950-talets utbyggnad var trakten här mycket lantlig med ett par torp och stora naturområden. Torpet Larsboda, som har gett stadsdelen sitt namn, ligger intill en rest av gamla Södertörnsvägen. Det omnämns i slutet av 1700-talet som krog, senare som ett torp tillhörande Farsta gård. Den nuvarande byggnaden är troligen från 1800-talets mitt. Strax intill torpet finns en byggnad av äldre datum men med oklar historia. Dessa är de enda kvarvarande byggnader som minner om stadsdelens äldre torpbebyggelse.

Larsboda fick sina gränser 1955 i samband med att den slutgiltiga generalplanen för Farsta antogs i stadsfullmäktige. En mycket stor del av marken avsattes i generalplanen för industri- och kontorsändamål. Den största anläggningen uppfördes för Kungl. Telegrafstyrelsen, numera Telia, som 1966 flyttade sitt huudkontor hit från Brunkebergstorg.

Den första bostadsbebyggelsen, höghusområdet vid Filipstadsbacken, började byggas 1956 och radhusområdena vid Persbergbacken och Arvikagatan byggdes ut 1958 och 1960.

Farsta /Larsboda byggdes ut enligt den tidens idéer om tunnelbanestaden som grannskap och uppbyggd enligt ABC-principen, där A står för arbete, B för boende och C för service/centrum. Programområdet utgör en stor del av Farstaområdets arbetsområden.

Funktionerna separerades och så även de olika trafikslagen i större utsträckning än tidigare. Husen placerades med en hög grad av terränganpassning och med mycket naturmark sparad mellan sig.

Vägarna byggdes i första hand för bilens framkomlighet, vilket innebär att de större vägarna med mycket trafik lätt blir skiljande barriärer i området. Gång- och cykelvägarna går oftast genom parker och i grönstråk genom bebyggelsen.

Arbetsplatser och service

I området finns drygt 2 400 arbetstillfällen. Larsboda stadsdel har en nettoinpendling av kring 1 800 personer.

Den helt dominerande arbetsplatsen är Telia som ligger med halva sin anläggning i Larsboda och den andra halvan i Farsta. De erbjuder arbetsplatser inom handel och kommunikation. Drygt 70 % av arbetsplatserna finns inom denna näringsgren. Tillverkning och byggverksamhet är näst största näringsgren med 15 %.

Verksamhetsområdet i Larsboda är till två tredjedelar utbyggt för verksamheter med en normal blandning av verksamheter för industriområden i staden. En tredjedel av verksamhetsområdet används till bergkross och massupplag, vilket är under avveckling och möjliggör en utveckling av området.

I Larsboda saknas handel. Strax utanför stadsdelen finns Farsta centrum och Farsta strands centrum. I Farsta finns även all social och kulturell service, som vårdcentraler, servicehus, försäkringskassa, bibliotek, kyrkor mm.

Inom programområdet finns inga förskoleavdelningar eller skolor idag. I stadsdelen finns inga idrottsverksamheter eller anlagda parker, utan även dessa verksamheter finns i Farsta.

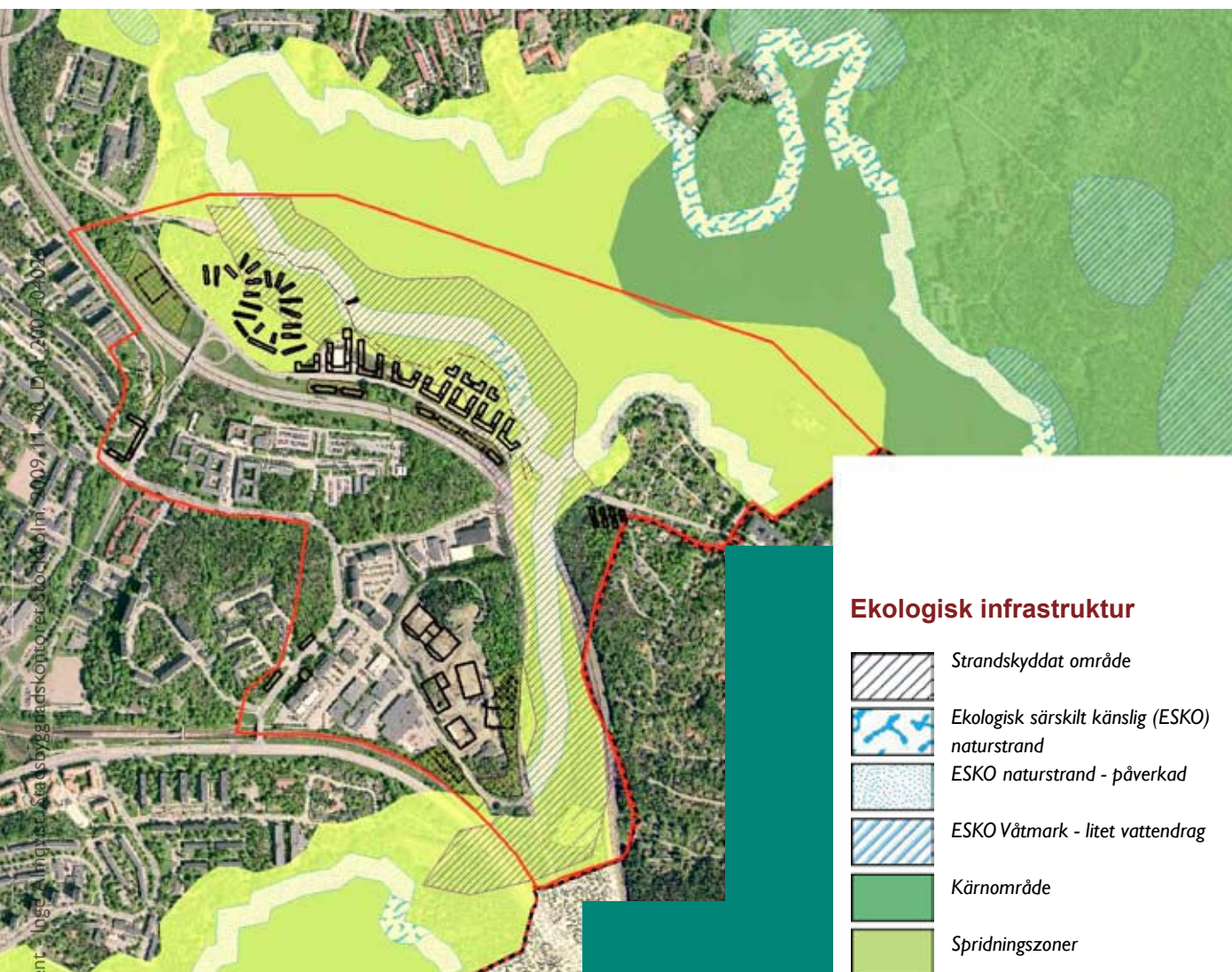
Naturvärden

Stråket Drevviken-Forsån utmärker sig på landskapsnivå som en viktig ekologisk spridningszon mellan Tyrestakilen och Hanvedenkilen. Zonen består av ekologiskt särskilt känsliga stränder, våtmarker och ädellövsmiljöer. Stråket bedöms som Särskilt värdefullt i enlighet med stadens miljöprogram 2008-2011. Inom spridningszonen bör man undvika åtgärder som leder till ökad uppsplittring eller minskning av arealen av särskilt värdefulla biotoper. På en sträcka inom strandstråket gäller också strandskydd enligt miljöbalken. Delar av den föreslagna bebyggelsen ligger inom spridningszonen och berör därmed natur med oersättliga värden och funktioner.

Delar av Stockholm, bl a Larsbodaområdet, utgör viktiga kärnområden för ek, både i ett nationellt och internationellt perspektiv. Därtill har ekmiljöerna ett stort kulturhistoriskt värde. Det finns ekar inom Farsta som är så gamla att de levt genom större

delen av stadens historia. Utmed Drevviken-Forsån finns ett pärlband av ekbestånd med höga naturvärden och med inslag av gamla jätteekar. Dessa ekmiljöer utgör del av ett kärnområde för ek som ingår i spridningszonen.

Strand- och våtmarksmiljöerna utmed Drevviken – Forsån är ekologiskt känsliga miljöer. Utöver det faktum att groddjuren är hotade såväl globalt som regionalt, kan groddjuren användas som indikatorer på biologisk mångfald kopplad till strand- och våtmarker. Inom det strandskyddade området finns potentiella reproduktionslokaler för padda och stråket i sin helhet utgör spridningszon för groddjur. Delar av bebyggelsen berör livsmiljöer för växter- och djur i strandzonen. I utredningen om Natur och rekreation beskrivs vilken hänsyn som krävs för att bevara värden och funktioner inom programområdet.

Rekreativa värden

Stranden utmed Drevviken-Forsån har potential att bli ett attraktivt promenadstråk som binder samman stadsdelarna från Sköndal till Farsta. Stråket är viktigt både lokalt och ur ett regionalt perspektiv. Gångstråket bör enligt Parkprogrammet och Sociotopkartan kompletteras så att vattenkontakten ökas och kopplingen söderut blir tydligare. Idag finns ett lokalt stigsystem längs Drevvikenstranden som övergår i en gång- och cykelväg längs med Forsån till Magelungen. Området utmed Drevviken och Forsån erbjuder goda naturupplevelser, vattenkontakt och utsikt. Även de bevarade delarna av ett månghundraårigt eklandskap bidrar till det rekreativa värdet. För del av strandsträckan utmed Drevviken gäller strandskydd 100 meter. Inom strandskyddet ska människor ha tillgång till strandmiljön, likväl som skyddsvärt växt- och djurliv ska bevaras.

Enligt Program för Stockholms vattenarbete 2006-2015 är målet att Drevviken ska bibehålla och utveckla rekreativa värden, såsom fiske och strandbad. Programmet anger även här vikten av att utreda och eventuellt anlägga sammanhållen strandpromenad, därav vissa sträckor för rullstolsburna.

Inom programområdet finns sociotoper med goda rekreativskvaliteter. Hökarängsbadet är en viktig social mötesplats, liksom Klockelunds koloniområde som bidrar med blomsterprakt utöver odlingsmöjligheter. Naturområdet utmed Forsån utgör en grön oas med möjlighet till vattenkontakt och naturlek.

Nynäsvägen utgör en kraftig barriär i området, dels på grund av att det finns ett begränsat antal ställen att passera vägen, dels för att bullernivåerna är höga.

Kulturhistoriska värden

Den moderna bebyggelsen i Larsboda hör intimt samman med planeringen av den nya ABC-staden Farsta 1947. Stadsmuseet har inom Ytterstadsprojektet inventerat stadsdelen Larsboda samt genomfört en kulturhistorisk klassificering av bebyggelsen.

Före utbyggnaden var trakten här mycket lantlig med ett par torp och stora naturområden. Torpet Larsboda, som gett stadsdelen dess namn, är den enda byggnad som finns kvar av äldre torpbebyggelse. Torpet används idag som motorgård. Torpet byggdes troligen efter 1800-talets mitt. Strax intill Larsboda torp finns ännu en byggnad av äldre datum men med oklar historia. Den äldre bebyggelsen inom Burmantorp 2 samt del av I: Larsbodatorpet, grindstuga, bod och jordkällare har stort kulturhistoriskt värde, grön färg på kartan.

Vid Drevviken ligger ett par mindre villaområden från 1900-talets början samt campingstugor söder om Hökarängsbadet med ett ursprung i tältplatser för Stockholmarna från 1940-talet. De flesta husen är om- och tillbyggda och flera moderna villor har tillkommit i villaområdena. Campingstugorna representerar ett kulturhistoriskt värde framför allt genom att de berättar en del av arbetarklassens fritidshistoria. Några av småhusen och sportstugorna från 1920- och 30-talet och en villa från 1960-talet är välbevarade och har stort kulturhistoriskt värde, grön färg på kartan. Området längs Drevviken, innefattande campingstugor och småhus samt obebyggd mark, har i ÖP 99

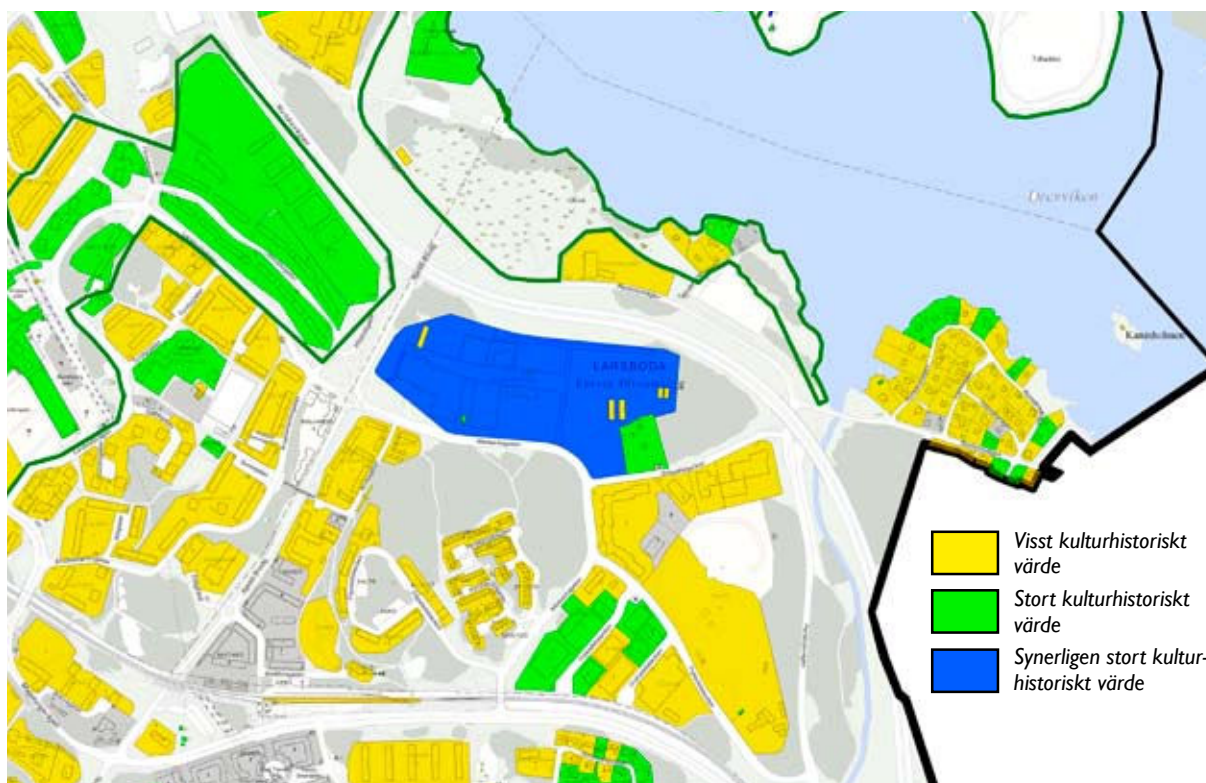
markerats som kulturhistoriskt värdefull miljö.

Den moderna bostadsbebyggelse tillkom med start 1956 med höghusområdet vid Filipstadsbacken följt av radhusen vid Persbergbacken och Forsbackagatan 1958 och vid Arvikagatan 1960. Bebyggelsen har genomgått några upprustningar och har visst kulturhistoriskt värde och miljövärde, gul färg på kartan.

En mycket stor del av Larsboda avsattes för industri- och kontorsändamål. Den största anläggningen uppfördes för Kung. Telegrafstyrelsen, som 1966 flyttade sitt huvudkontor hit från Brunkebergstorg. Arkitekter var Gösta Danielsson och Bengt Hidermark. Husen byggdes med moduler, vilket förenklade byggandet och höll nere priset. Televerkets anläggning, som är enhetligt utformad med tidstypiska och välgestaltade byggnader och utemiljöer, hör till de främsta anläggningarna från 1960-talet med stora arkitekturhistoriska och byggnadsteknikhistoriska värden. Hela anläggningen har synnerligen stort kulturhistoriskt värde, blå färg på kartan.

Flera av kontors- och industribyggnaderna i kv. Gräddö och Mörtö i södra delen av Larsboda, som är välbevarade, tidstypiska och väl utformade, har stort kulturhistoriskt värde, grön färg på kartan.

För att bevara de blå- och grönklassade husens kulturhistoriska värde krävs skyddsbestämmelse (q) mot rivning och förvanskning.

Fornlämningar

En av de fåtaliga fornlämningar som är registrerade inom området är en fornborg (Raä 159 i Brännkyrka) som ligger strategiskt placerad med utsikt över Drevviken. Trots att borgberget delvis är förstört av en stenkross kan man ändå ana borgens konstruktion. Berget stupar brant mot syd och väst, men har åt andra hållet haft en platå, som begränsats av en terrassmur med grova stenar. En del murrester finns kvar, på sina håll är de 2 m breda och upp till 0,5 m höga. Borgen har anlagts vid det vattendrag som förbinder Magelungen med Drevviken.

I stockholmstrakten finns endast ett fåtal fornborgar registrerade och trots att Larsboda fornborg delvis är förstörd har den ett mycket stort kulturhistoriskt värde och de delar som fortfarande finns kvar bör återställas och vårdas.

Strandskydd

Inom programområdet råder strandskydd upp till 100 meter från strandkanten, se nedanstående karta.

För att upphäva strandskyddet krävs särskilda skäl och de skälen måste anges vid kommande detaljplanering.

Ett beslut om att upphäva strandskydd ska inte omfatta område som behövs för att mellan strandlinjen och byggnaderna eller anläggningarna säkerställa fri passage för allmänheten och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet.

III Landskapsanalys

Programområdets karaktärsdrag

Flera element bidrar till att göra det ursprungliga naturlandskapet i Stockholm tydligt. Det är vattenrum, förkastningsbranter, åsar, bergryggar, dalstråk, strandpartier. Inom programområdet finns Drevvikens strand och de stora bergen som övergripande karaktärsskapse.

Bebyggelse, Infrastruktur och målpunkter

Den urbana strukturen inom programområdet kan beskrivas som modernistisk. Byggnaderna är separerade och fristående i ett öppet landskapsrum och ett grovt ihopkopplat transportsystem. Byggnaderna är placerade i relativt stora grupper, mellan 10 och 30 hektar. Formen på grupperna är starkt definierad av topografin och de större vägarna. Den tredimensionella formen på ytan kan generellt beskrivas som 'byggnader i rum' i motsats till 'byggnader som inhägnar rum'.

De främsta målpunkterna inom området är arbetsplatser såsom Telia och strax utanför området kommunikations- och kommersiella center, som t.ex. Farsta Centrum och Farsta Strand. Stora målpunkter för rekreation saknas inom området. Den enda utmärkande attraktionen som finns är Hökarängsbadet. Den främsta infrastrukturen för transport inom området är Nynäsvägen och pendeltåg. Nynäsvägen har den största påverkan på den lokala landskapskaraktären på grund av bullret och det kraftiga trafikflödet.

Visuella barriärer och siktlinjer

Starka visuella barriärer kan göra det svårare för människor att orientera sig i landskapet och förstå nätverk och förbindelser mellan olika platser. De starkaste visuella barriärerna inom studieområdet är den kuperade topografin och skogsområdena. Dessa är mest dominerande längs Perstorpsvägen, Mårbackagatan, Edsvallabacken och Nynäsvägen.

Nynäsvägen är den mest signifikanta barriären, både fysiskt och visuellt, eftersom den splittrar förbindelsen mellan Drevvikens strand och bostadsområdena och kommunikationscentra i söder. Av den anledningen är siktlinjen längs Ågesta Broväg och över Nynäsvägen identifierad som viktig. Likaså är en viss form av visuellt fokus som drar ögat till sig i korsningen mellan Ågesta Broväg och Perstorpsvägen viktig. Visuell fokus längs Ågesta Broväg kan bidra till att skapa en repetition eller rytm inom landskapet som hjälper till att förflytta rörelsen av folk längs Nynäsvägen och förbättra förbindelsen mellan de norra och södra sidorna av Nynäsvägen.

En ny gång- och cykelbro över Nynäsvägen är också viktig som en ny fysisk förbindelse som kommer att minska dess påverkan som barriär. Den kan också ge vidsträckta vyer längs Drevviken vilket ytterligare kommer att öka känslan av samhörighet mellan de norra och södra sidorna av Nynäsvägen.

Siktlinjen under Nynäsvägen i korsningen mellan Edsvallabacken och Perstorpsvägen är viktig eftersom denna också minskar Nynäsvägens barriäreffekt. Om denna förbindelse ska vara effektiv är det viktigt att den är väl underhållen och trygg.

IV Förslag

Målsättning

Målsättningen med detta program är att utveckla Larsboda med fler attraktiva boendemiljöer och samtidigt värna och öka lättillgängligheten till de stora värden som finns i natur och kultur. Målet är att kombinera detta med en ökad variation och trygghet i området. Förslaget utgår från områdets kvalitéer med sjönära lägen och vackra parkstråk samt god tillgång till kommunikationer och service. Tillkommande bebyggelse ska som helhet ge en attraktiv bebyggd miljö.

Målsättningen är också att ge förutsättningar för att verksamhetsområdena ska kunna utvecklas och konkurrera som en attraktiv plats att etablera sig på.

Programmet ska i första hand svara på frågan var det föreslås bebyggelse. Förslag till typ av bebyggelse redovisas i programmet för att en ge en vision av möjlig bebyggelse och underlätta förståelsen av förslaget. Bebyggelsens utformning fastställs i den detaljplan som upprättas efter det att stadsbyggnadsnämnden givet uppdrag att planera vidare för respektive område.

Ny bostadsbebyggelse

Bostadsbebyggelse föreslås i attraktiva naturnära lägen mellan Drevviken och Perstorpsvägen, vid Ågesta Broväg, Mårbackagatan och Stortorpsvägen. Föreslagen bebyggelse har god kontakt med befintlig bebyggelse och ligger inom rimligt gångavstånd till befintlig kollektivtrafik. Längs Perstorpsvägen, Ågesta Broväg och Mårbackagatan föreslås lokaler i bottenvåningarna. Totalt redovisas ca 700 nya bostäder inom programområdet.

För den nya bebyggelsen gäller att parkeringsbehovet ska lösas på kvartersmark. Detta kan ske i garage under mark och de nya byggnaderna eller i form av markparkering.

Under 2000-talet har flera områden i ytterstaden byggts med en i ytterstaden ny struktur med mera slutna kvarter och husen vid gata samt gatorna i form av mera gestaltade stadsgator med trädrader. Ågesta Brovägsprojektet är ett sådant exempel.

Förslag till ny bostadsbebyggelse se vidare sid 14 - 21.

Utveckling av verksamhetsområden

Telia är områdets största arbetsgivare och sysselsätter idag ca 3 000 personer. Enligt gällande detaljplan finns utrymme för en expansion framför allt i den södra delen. Detaljplanen säger dock allmänt ändamål eftersom den gjordes då Telia var en helstatlig verksamhet. För att nyttja byggrätterna måste detaljplanen ändras till kontors- och industriändamål. Ytan används idag för markparkering.

Larsboda industriområde föreslås utvidgat med en ändrad inriktning på verksamheten så att även inomhusidrott möjliggörs. I randområdet mot Mårbackagatan föreslås även bostäder och hotell möjliggöras som en övergång till mera reguljära industriverksamheter. Se vidare sid 20.

I området mellan Nynäsvägen och Perstorpsvägen föreslås verksamheter för småindustri och handel.

Förskola och skola

Dagens utbud av förskola, grundskola och gymnasium är anpassat efter dagens invånarantal och nuvarande beräkningar för framtida behov på stadsdelsnivå är gjorda med prognoser grundade på dagens situation. Med programförslagets lägenhetstillskott beräknas befolkningen öka med knappt 2000 invånare.

För att klara behovet av förskoleplatser föreslås tre nya förskolor, antingen som separata byggnader eller inrymda i de planerade bostadshusen. Grundskolan har kapacitet inom befintliga skolor efter ombyggnader och tillbyggnader. Gymnasiets expansion ryms inom befintliga anläggningar.

Campingstugorna

På kullen söder om Hökarängsbadet finns 84 mindre campingstugor, 10 kvadratmeter, på stadens mark upplåtna med ettårsarrende. Dessa planeras sägas upp och tas bort.

Innan bebyggelsen tas bort bör en fotodokumentation med historik göras.

Strandskydd

Strandskyddet föreslås upphävt inom kvartersmark för bostadsändamål eller verksamheter. Upphävningen sker i och med att de föreslagna detaljplanerna vinner laga kraft. Strandskyddet föreslås att kvarstå inom allmän plats, vattenområde och allemansrättsligt tillgängliga delar av kvartersmark.

De särskilda skäl som åberopas enligt lagstiftningen är att området:

- redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,
- behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området

Den första punkten gäller de delar av området som är ianspråktagna av koloniområde och till viss del för campingstugeområdet.

Den andra punkten gäller det angelägna allmänna intresset att tillgodose stadens behov av tätortsutveckling. I det förslag till ny översiktsplan som föreligger för antagande pekas Farsta-Larsboda ut som en av de tyngdpunkter som staden vill satsa på för bl a bostadsutbyggnad.

Det område som föreslås kvarstå med strandskydd mellan strandlinjen och byggnaderna säkerställer fri passage för allmänheten och bevarar goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Genom den föreslagna strandpromenaden kommer tillgängligheten till stranden att väsentligt öka varför det är viktigt att utforma och lokalisera vistelsezoner och strandpromenad på ett sådant sätt att både de rekreativa värdena samt livsvillkoren för växter och djur värnas. Del av strandpromenaden planeras att utföras handikappanpassad.

Evakueringar

För att möjliggöra utbyggnaden behöver Plantagen och kolonilotterna flyttas.

Detaljplanearbete för att flytta Plantagen har påbörjats. Två alternativa lägen utreds, varav det ena ligger inom programområdet på ängen mellan Nynäsvägen, Ågesta Broväg och Perstorpvägen. Om denna plats inte nyttjas för Plantagens evakuering föreslås den användas för likartad verksamhet.

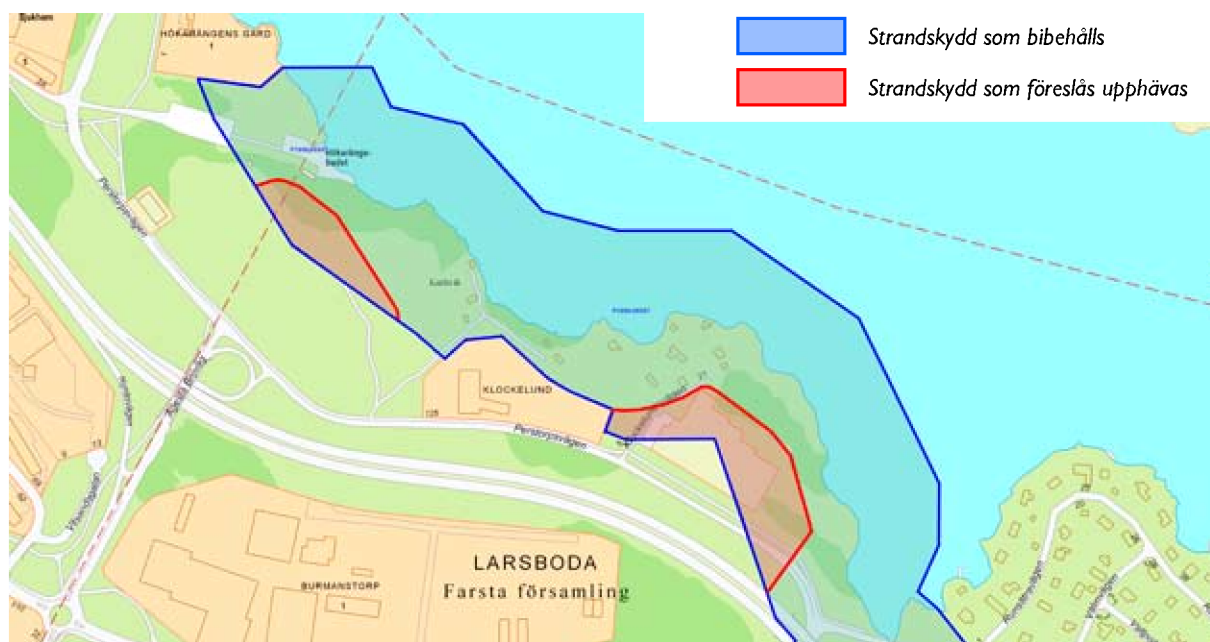
Kolonilotterna föreslås flyttade till en äng mellan Nynäsvägen, Forsfaravägen och Forsån. Området är lika stort som det nuvarande. Närheten till Forsån ställer krav på dagvattenhanteringen för att inte tillföra för stora mängder gödning till ån.

Detta område är mindre bullerstört än vad det befintliga området är tack vare att det ligger 15 meter lägre än Nynäsvägen och bullret därmed skärmas av brokonstruktionen.

Teknisk försörjning

Programområdets obebyggda delar saknar teknisk försörjning men i angränsande delar finns teknisk försörjning av tillräcklig kapacitet för att försörja en utbyggnad.

Dagvattnet ska så långt möjligt tas omhand lokalt alternativt renas lokalt inom området.

Kvartersbebyggelse vid Klockelund

Öster om Perstorpsvägen föreslås åtta hästskoformade kvarter med den slutna sidan mot Perstorpsvägen och bullret från Nynäsvägen och den öppna sidan mot naturen och vattnet. Där området är bredare omsluts kvarteren av en kvartersgata med fyra lägre hus på östra sidan.

Bebyggelsen föreslås uppföras i tre till fem våningar med de högsta husen mot Perstorpsvägen. Mot Persstorpsvägen ges bottenvåningarna möjlighet att även inrymma lokaler. Området rymmer ca 400 lägenheter.

Till området föreslås ett nytt gång- och cykelstråk, från Edsvallabacken, Larsboda torp över Telias parkering och Nynäsvägen, ner på en kulle mellan Nynäsvägen och Perstorpsvägen. Stråket korsar bostadsområdet och slutar i en strandpark där det knyter an till strandpromenaden. I strandparkens

norra del föreslås ett litet torg accentuerat med ett lite högre hus som avslutning av en bostadsgård.

I de södra delarna gör bebyggelsen ett intrång i den befintliga vegetationen. Avsikten är att både skapa attraktiva sjönära boende och bevara ett högt rekreativt och ekologiskt värde i strandzonen. Förslaget är en avvägning mellan dessa motstående intressen.

Bebyggelsen föreslås uppdelad på ett antal byggherrar för att garantera variation i utformning och upplåtelseform.

All parkering förutsätts lösas på tomtmark, vilket innebär att merparten förläggs i garage under gårdarna.

Vid stranden finns fem stycken ca 2 000 kvm stora villatomter. Dessa planläggas i samband med de nya byggnaderna.

Bebyggelse söder om Hökarängsbadet

Bebyggelsen föreslås i form av enbostadshus, som föreslås inplacerade med stor hänsyn till befintlig vegetation och förses med minimal tomtyta. Avsikten är att skapa ett attraktivt naturboende med höga upplevelsevärden samtidigt som allmänheten ges en stor tillgänglighet till området. Närmast Nynäsvägen föreslås radhus för att minska bullernivåerna. Området rymmer ca 50 lägenheter.

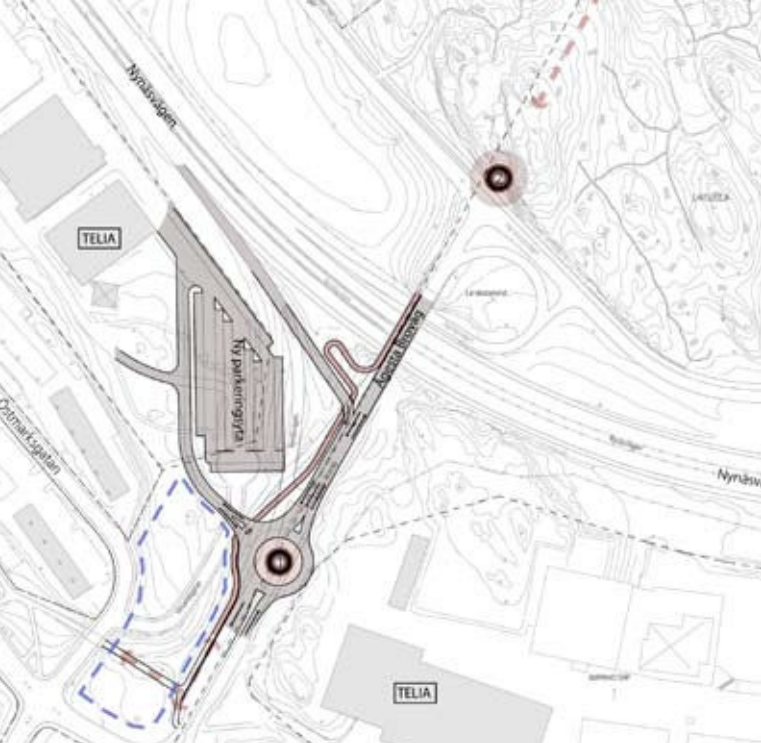
För att fullfölja konceptet med terränganpassningen krävs att även gatorna görs med små mått och terränganpassas. Det innebär att stadens utemiljöprogram kan bli svårt att följa i detta kuperade område. Även konventionellt vatten- och avloppssystem riskerar att försämra terränganpassningen.

Avloppet föreslås lösas genom LTA-system (låg tryck avlopp), vilket kan byggas oberoende av lutningar och inte behöver läggas på frostfritt djup.

Inspirationsbilder från Kvarnskogen i Sollentuna ritat av Brunnberg & Forshed. Foto Erik G Svensson (nedre bilden).

Kvarter vid Ågesta Broväg

Den norra Teliatomten har idag en svårorienterad infart. Samtidigt finns behov att tillskapa fler parkeringsplatser på fastigheten. Genom att ändra tillfarten, enligt bild, kan man göra infarten mera lättorienterad, och skapa plats för fler parkeringsplatser. Samtidigt skapas en möjlighet att bygga ett bostadskvarter längs Ågesta Broväg av samma slag som de nyligen uppförda längs Ågesta Broväg.

Den föreslagna bebyggelsen föreslås som lamellhus i fem våningar med möjlighet till lokaler i bottenvåningen. Kvarteret rymmer ca 80 lägenheter.

Villaområdet vid Stortorp

Vid Stortorpsvägen ligger ett mindre villaområde med ca 50 fastigheter på en udde i Drevviken. Området var ursprungligen ett fritidsområde men är idag permanent bebott. Tomterna är av varierande storlek, från 600 kvm upp till ca 2 500 kvm.

Detaljplan saknas, vilket försvårar hanteringen vid bygglov och fastighetsbildning.

Området har utbyggt kommunalt vatten och avlopp. Gatumarken och parkmarken sköts i form av en gemensamhetsanläggning.

En detaljplan föreslås upprättad för att reglera byggrätt och minsta tomtstorlek.

Radhus vid Stortorp

Strax söder om Stortorpsvägen föreslås ca 30 radhus. Området är avgränsat i väster och söder av sluttningar som ger en naturligt skydd för bullret från Nynäsvägen.

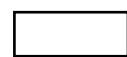

Programgräns

Befintlig bebyggelse

Föreslagen bebyggelse

Föreslagna trafikytor

Larsboda industriområde

Samtidigt som detta program pågår ett samråd för en detaljplan för Larsboda industriområdes utveckling och utvidgning.

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra utvidgning av Larsboda företagsområde mot Perstorpsvägen och Nynäsbanan. Planen ska även möjliggöra uppförande av en sportanläggning inom planområdet.

Verksamhetsområdet i planen består huvudsakligen av en före detta stenkrosstomt. Vid en utökning av verksamhetsområdet mot Perstorpsvägen och

Nynäsbanan tas större delen av två skogsbevuxna bergknallar i anspråk. Vid infarten till Frykdalsbacken sparas flera ekar som ingår i en spridningskorridor. Inom verksamhetsområdet får industriföretag som inte är störande uppföras. I nordvästra delen av planområdet möjliggörs även en sportanläggning. Dessutom får mindre logistikföretag inrymmas närmast Perstorpsvägen och Nynäsbanan. Gång- och cykelbanan längs med Nynäsbanan förlängs till befintligt gång- och cykelvägnät utmed Forsån. Berget med rester av en fornborg säkerställs inom parkområde.

Bebyggelse vid Mårbackagatan

Vid Mårbackagatans södra del finns Larsboda industriområde på östra sidan samt radhus och ett grönområde på västra sidan.

I industriområdet finns idag, närmast Mårbackagatan, ett hotell och en dagverksamhet för rörelsehindrade. För övrigt finns kontor eller industriverksamhet. Önskemål finns från fastighetsägaren till fastigheterna närmast pendeltåget att utveckla fastigheterna för äldre-

boende och seniorboende kompletterat med ett nytt sammanlänkande hus för boende, se bild nedan.

På västra sidan Mårbackagatan föreslås ett par bostadshus på ömse sidor om Forsbackagatan i form av lamellhus i fyra våningar med suterrängvåning mot gatan och parkering i garage under hus. Här ryms ca 70 lägenheter.

Trafik

Larsboda är omgärdad av de stora trafiklederna Nynäsvägen och Magelungsvägen samt Ågesta Broväg som förbinder de båda. Nynäsvägen har en trafik på ca 40 000 fordon / årsmiddeldygn, Magelungsvägen ca 20 000 och Ågesta Broväg ca 10 000.

Övriga gator har mindre trafikmängder. Bashastigheten är 50 km/tim och hastigheten på Nynäsvägen är 70 km/tim. Ågesta Broväg byggs idag om till en trädplanterad stadsgata med förgårdsmark framför husen.

Inom området finns det tre övergripande cykelstråk, längs med Ågesta Broväg, längs Perstorpsvägen och längs med Magelungsvägen. Alla dessa stråk behöver breddas och/ eller separeras från gångtrafik.

Längs de flesta gatorna finns trottoarer och genom de gröna stråken går gång- och cykelvägar. De topografiska förutsättningarna gör att tillgängligheten för rörelsehindrade bitvis är dålig.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken består av pendeltåg och tunnelbana i stadsdelens södra kant i kombination med busstrafik. Befintligt kollektivtrafiksystem behålls och förstärks. Busslinjenätet behöver framför allt förstärkas med ökad turtäthet.

Gator

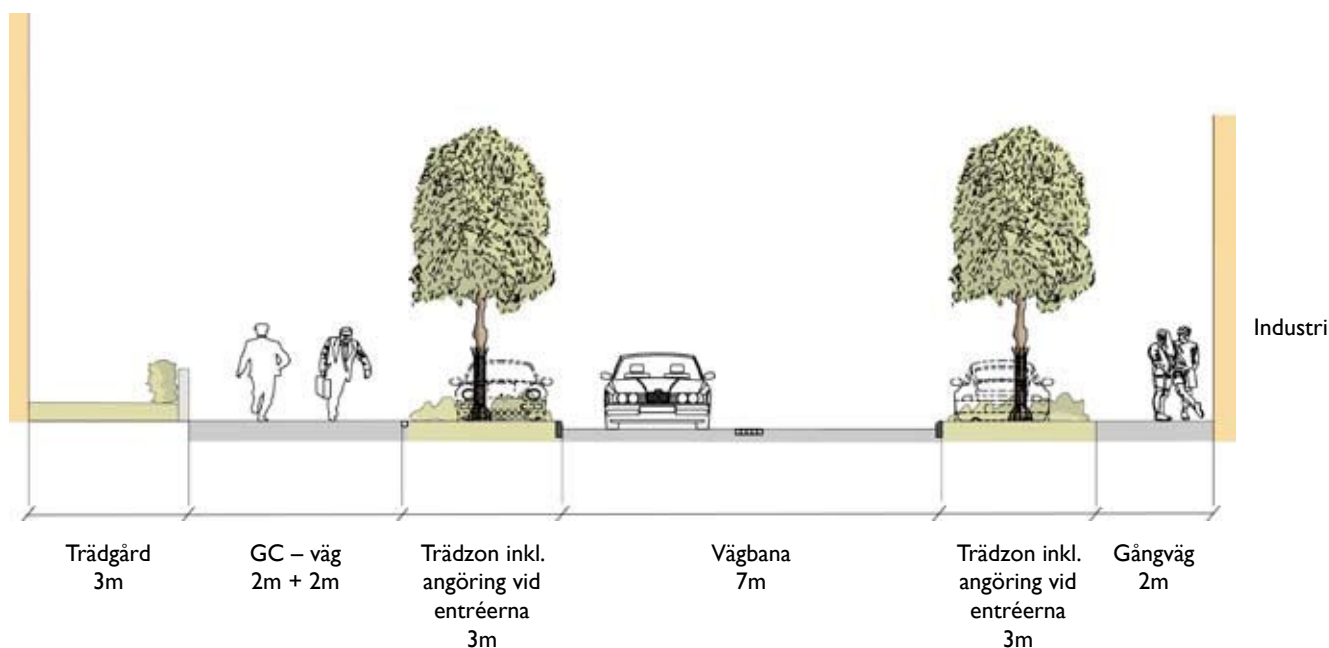
Områdets gatustruktur bibehålls till största delen. De största förändringarna gäller Perstorpsvägen som omvandlas till en stadsgata med gång- och cykel på östra sidan och industritomter på den västra samt ombyggnaden av Telia Soneras norra entré. Några mindre lokalgator föreslås för att försörja den nya bebyggelsen.

Utmed de gator som byggs eller byggs om anläggs gångbanor och om så behövs även cykelbanor. Därmed skapas en mer stadslig karaktär i området. Samtidigt ökar tillgänglighet, trygghet och orienterbarhet för fotgängare och cyklister.

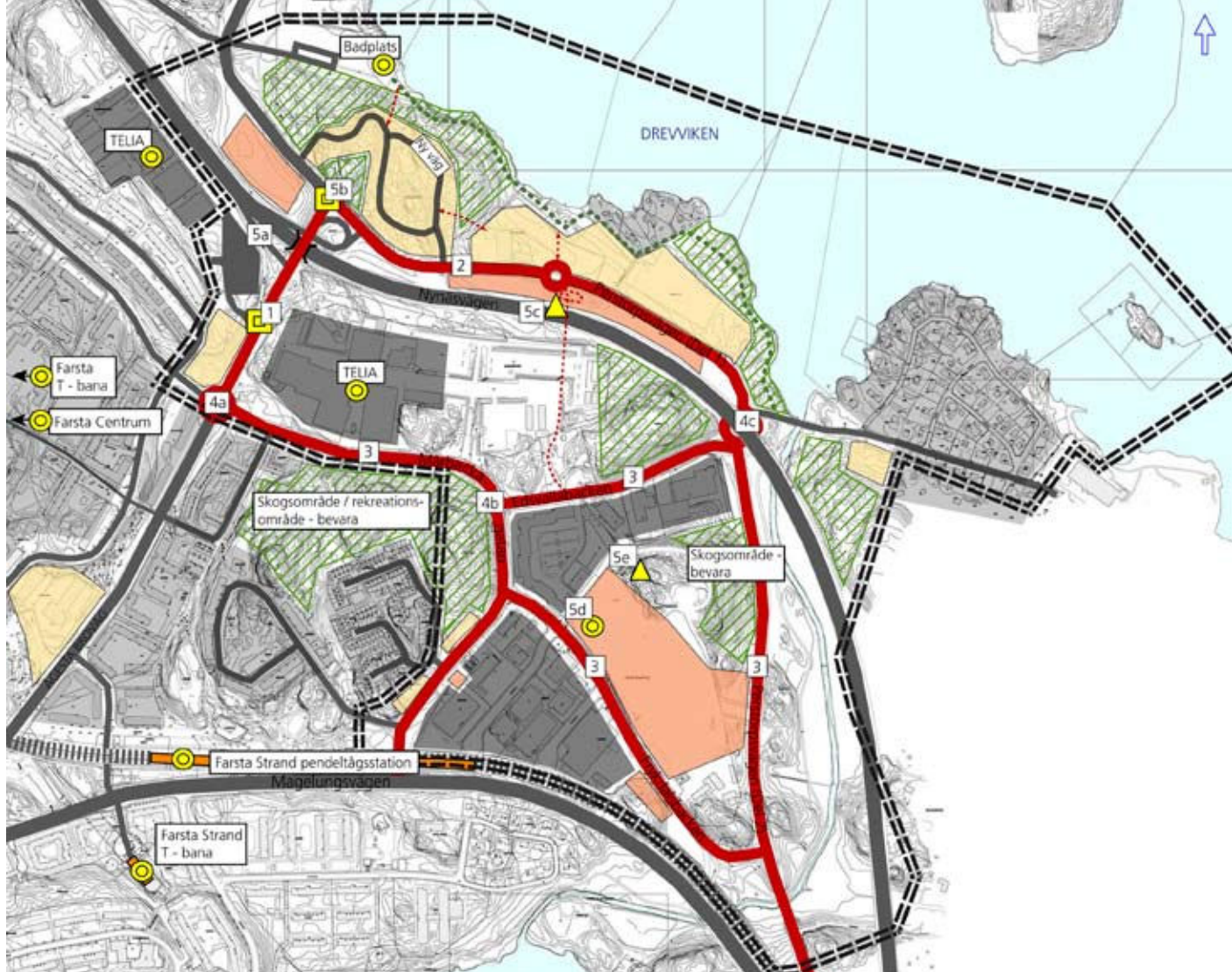
Perstorpsvägen

I kombination med den planerade exploateringen av områdena längs Perstorpsvägen föreslås en ny, mer stadsmässig gata med trädrader, och gångbanor på båda sidor samt cykelbana och förgårdsmark framför bostadshusen på den östra sidan.

Träden skapar en stark rumslighet, ökar fotgängares och cyklisters säkerhet samt skapar en visuell repetition eller rytm som i sig är hastighetsdämpande. Träden kommer också att ge mikroklimatiska och miljömässiga fördelar såsom reducerad värmereflektion. Trädplanteringszonen kan kombineras med långsgående angoringsplatser vid entréerna.

Sektion genom Perstorpsvägen

Förslag till åtgärder

1. Ågesta Broväg, norra - Huvudallégata. Utformas som entré in i området. Nybyggnad samt gång och cykelväg utmed gatan ökar aktivitet och trygghetskänslan. Gaturummet ges stadsmässig karaktär som speglar Ågesta Broväg södra.

2. Perstorpsvägen, Del 1 - Allégata. Uppdelat gaturum för att skydda gång och cykeltrafik och boende. Enhetlig utformning av gång och cykelstråk från strandpromenad till Edsvallabacken.

3. Edsvallabacken, Perstorpsvägen Del 2 och Frykdalsbacken. Breddning av gång- och cykelbanor. Flexibel lösning för framtida behov.

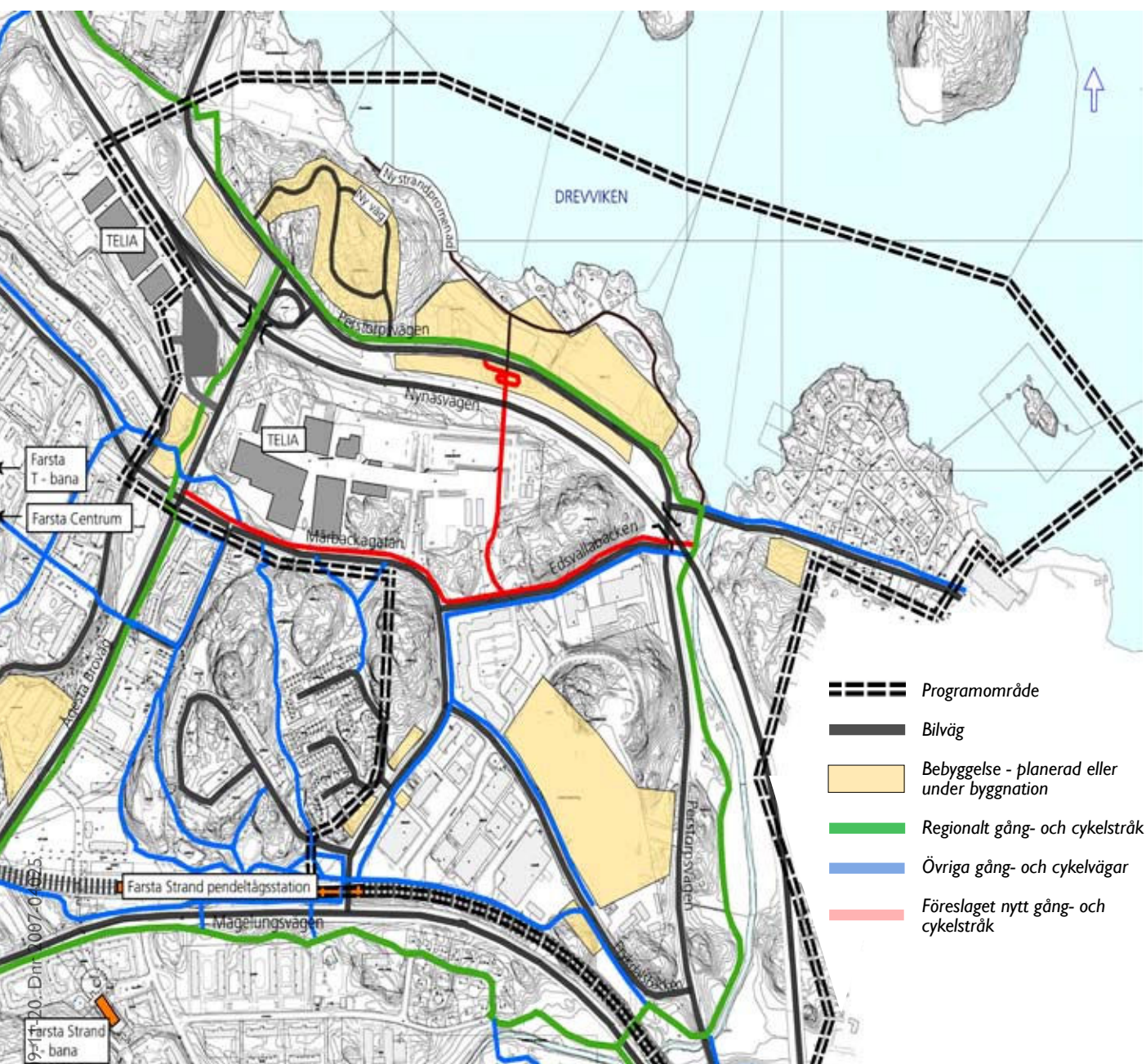
4. Noder

- a) Starkt visuellt och orienteringsmoment
- b) Korsning Mårbackagatan/Edsvallabacken
- c) Förbättrad belysning, material och layout

5. Nya blickpunkter / målpunkter / utsiktspunkter

- a) Entré skapas med stadsmässig karaktär
- b) Visuellt fokus - effektbelysning
- c) Gång och cykelbro och busshållplats
- d) Ny målpunkt skapas
- e) Ny utsiktspunkt

	Programområde
	Stråk inom programområde som bör åtgärdas
	Befintliga stråk (gång- och cykel och/eller fordons trafik)
	Nya gång-cykel förbindelser
	Ny strandpromenad
	Utsiktspunkt
	Blickpunkt
	Målpunkt
	Nod - fordon samt gång- och cykeltrafik
	Ny bebyggelse, flerfamiljshus, planerad eller under byggnation
	Ny bebyggelse, kontor eller lättare industri, planerad eller under byggnation
	Befintlig bebyggelse, flerfamiljshus
	Befintlig verksamhet / kontor

Gång- och cykelstråk

Gång- och cykelstråken i området är förhållandevis väl utbyggda, men kräver en viss förstärkning för att tillgodose de nya kraven på tillgänglighet och framkomlighet som de nya exploateringarna kräver.

Befintliga cykelvägar håller hög kvalitet med undantag för länken mellan föreslaget exploateringsområde och stråket mot Farsta centrum, som behöver förbättras. En gång- och cykelväg över Nynäsvägen föreslås med en utformning och konstruktion som möjliggör trygghet, säkerhet och tillgänglighet. Utbyggnaden samordas med en utbyggnad av denna del av Teliatomten.

För att främja de oskyddade trafikanternas rörelser mellan Mårbackagatans korsning med Ågesta Broväg och Edsvallabackens korsning med Perstorpsvägen behöver gång- och cykelbanan förstärkas för att skapa en mer levande gatumiljö i området.

Sammanfattning åtgärder:

- Stärk stråket mellan cirkulationsplatsen Ågesta Broväg/Mårbackagatan och Edsvallavägen/Perstorpsvägen.
- Anlägg trygga, säkra och lättillgängliga gång- och cykelstråk.

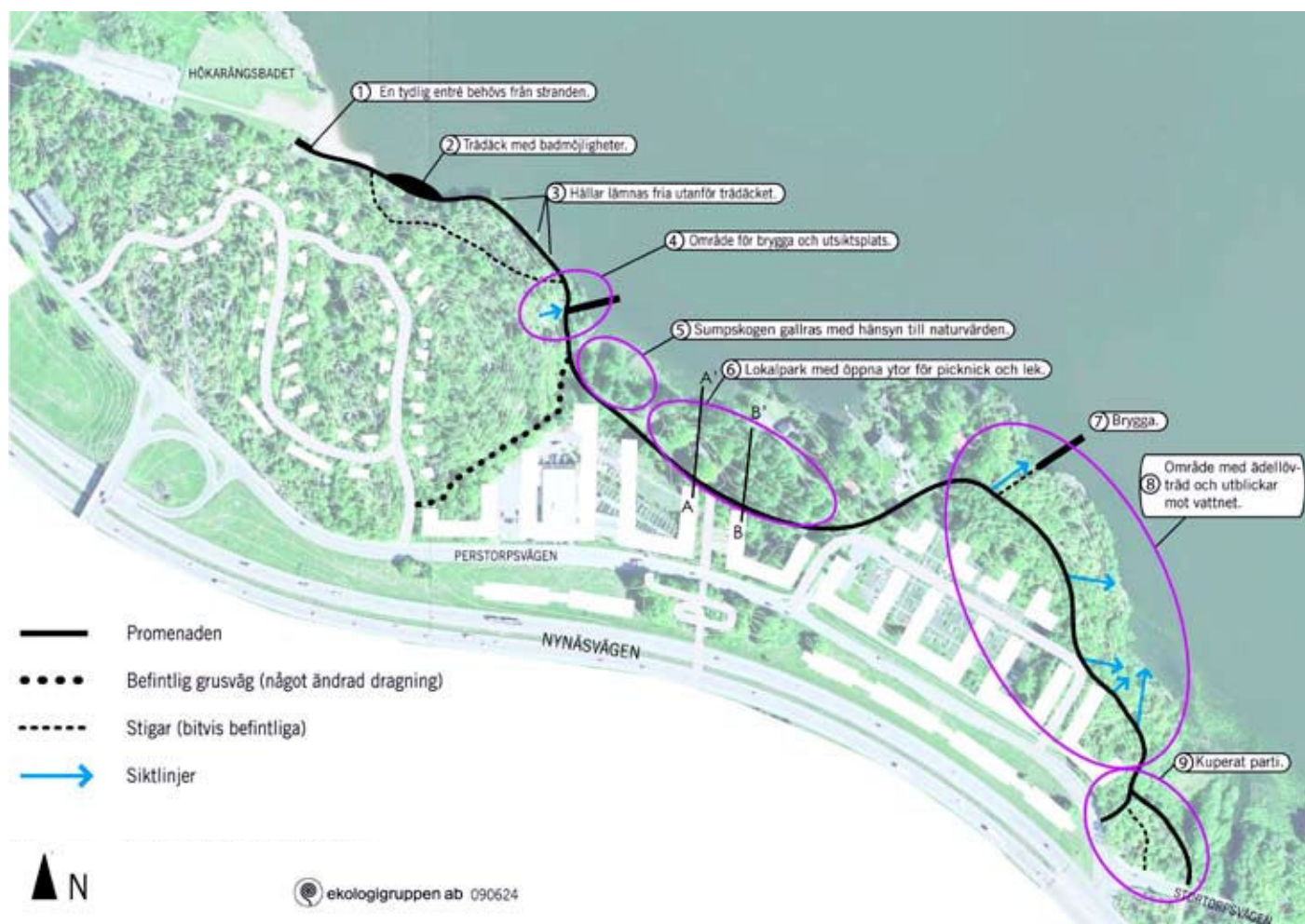
Strandpromenaden

Programmet visar på en möjlig utveckling av en promenad i anslutning till Drevvikens strand. Promenaden är tänkt att bitvis gå på ett trädäck längs strandlinjen och bitvis på en grusad stig. Mellan Hökarängsbadet och den planerade bebyggelsen bör stigens lutning, material och bredd anpassas så att den fungerar för funktionshindrade. I promenadens östra del gör höjdskillnaderna det svårt att helt anpassa den för funktionshindrade. Bänkar och andra funktioner som underlättar promenaden bör finnas längs hela sträckan. Ingen belysning planeras.

I promenadens norra del, mellan pkt 1 och 4, går promenaden på trädäck längs strandlinjen. Här finns flera olika möjligheter till bad för boende och områdets besökare, både vid stranden, från klippor och från bryggor.

Mellan punkt 4 och 8 följer promenaden till stora delar sträckningen av en redan befintlig stig som breddas och grusas upp. I område 9 viker promenaden dels upp mot Nynäsvägen på grusad stig dels leder den via ett trädäck i kanten av våtmarken fram till Stortorpsvägen och GC-banan mot Farsta strand.

Förutom strandpromenaden föreslås att den mindre stig som redan idag går uppe på berget söder om Hökarängsbadet bevaras. Denna stig erbjuder utblickar över Drevviken. Om vegetationen gallras kan vattenkontakten stärkas ytterligare. Det är även viktigt att den grusväg som går sydost om kullen bevaras och ges en tilltalande utformning. Grusvägen kan då vara en del av en promenadslänga från Hökarängsbadet och runt kullen. Längs promenaden är det möjligt att skapa flera olika upplevelser och aktiviteter.

V Konsekvenser

Behovsbedömning

Enligt MB 6 kap. inkl. förordningar och PBL 5 kap ska alla detaljplaner behovsbedömas i ett tidigt skede av processen för att avgöra om planen medför en betydande påverkan på miljön.

Staden bedömer att programmet, eller de enskilda detaljplanerna, och deras konsekvenser inte kan antas innebära betydande miljöpåverkan. Ställningstagandet har sin utgångspunkt i det kunskapsunderlag som finns tillgängligt i detta skede samt kriterierna i bilaga 2 och bilaga 4 till MKB-förordningen (1998:905).

Väsentliga miljöfrågor

Ett underlag för de väsentligaste miljöfrågorna att belysa har tagits fram av miljöförvaltningen, brandförsvaret och stadsmuseet. Av dessa har några miljöfrågor utretts utförligare i nedanstående utredningar:

Utredning av konsekvenser för natur och rekreation, Helene Nilsson, Miljöförvaltningen 2009.

Översiktliga utredningar av risk, Brandskyddslaget 2009.

Trafikbulerutredning, Ingemanssons 2009.

Atkins har studerat konsekvenserna för trygghet och säkerhet.

Nedan följer en sammanfattning ur dessa utredningar samt eventuella förslag till åtgärder, samt en redovisning av övriga miljöfrågor väsentliga att redovisa.

Konsekvenser för naturvärden

En övervägande del av planerad bebyggelse ligger inom ytor som idag utgörs av grönyta. Viss utbyggnad sker på redan ianspråktagen mark. Av den föreslagna bebyggelsen ligger ca 50 % inom den ekologiska spridningszon som binder samman Tyrestakilen med Hanvedenkilen.

Programmet innebär att över 6,5 ha särskilt värdefull naturmark, främst ädellövs- och strandmiljöer påverkas. Av denna areal utgör ca 3 ha strandskyddat område. Programförslaget kommer att innebära att de enskilda avlopp som finns idag inom fritidsfastigheter samt vid Plantagen och Klockelund kommer att åtgärdas, vilket sannolikt leder till förbättrad vattenkvalitet i Drevviken jämfört med nollalternativet. Delar av föreslagen ny bebyggelse eller verksamhetsområde har inga eller ringa påverkan på naturvärden. Nedan beskrivs dock områden som kräver åtgärder och hänsynstagande för att bevara spridningszonens värde och funktion.

1. 5-6 jätteekar, som utgör goda livsmiljöer för eklevande arter kommer att försvinna eller riskera att skadas p g a föreslagen byggnation. Dessa ekindivider utgör viktiga noder i spridningssambandet och måste sparas om värden och funktioner ska bestå.

2. Ekarna inom campingstugeområdet fungerar som spridningsmiljö för eklevande arter och har betydelse för att säkra återväxten av ek långsiktigt inom spridningszonen. En stor del av ekbeståndet påverkas i samband med hus- och vägutbyggnad. Detta minskar spridningszonens yta och kvalitet, som i sin tur försämrar förutsättningarna för de eklevande arterna långsiktigt. Om man sparar ett sammanhängande ekbestånd inom området, liksom tar hänsyn vid placering av hus kan påverkan minskas. Detaljstudie krävs i planprocessen.

3. Föreslagen bebyggelse närmast stranden inkräktar på såväl sommarlivsmiljöer som övervintringsplatser för groddjur samt den zon där groddjuren kan spridas. Detta riskerar att väsentligt försämma livsvillkoren för växt- och djurlivet inom strandskyddat område. Om byggnationen förskjuts utanför strandzonen ökar möjligheten att bevara värden samt spridningszonens funktion.

4. I norra delen av campingstugeområdet finns rester av en gammal ekhage med enstaka grova, äldre ekträd.

Den norra värdekärnan kan påverkas av vägutbyggnad, men berörs inte av husbyggnation enligt programförslaget. Hänsyn krävs vid vägbyggnation.

5. Föreslagen bebyggelse får till följd att den stora grova eken försvinner, och grova ekar i brynen påverkas, vilket ger betydande förlust av biologisk mångfald och allvarligt försvagad spridningsfunktion inom zonen. Om grövre ekar sparas kan såväl de ekologiska funktionerna som den attraktiva rekreativmiljön bevaras.

6. En mindre del av bebyggelsen ligger inom strandskyddat område. Om bebyggelsen förskjuts utanför strandzonen, så att spridning inom strandzonen är möjlig kan förslaget undvika att väsentligt försämrade livsvillkoren för växt- och djurlivet i strandområdet.

7a. Förslaget påverkar en majoritet av de grova träd som ska utgöra nästa generation jätteekar, vilket får betydande negativa konsekvenser för både livsmiljö-kvalitet och spridningsfunktion inom spridningszonen. Bara om bebyggelsen förskjuts bort från brynet och ekbestånden på bergryggarna sparas och restaureras kan värden och funktioner bestå.

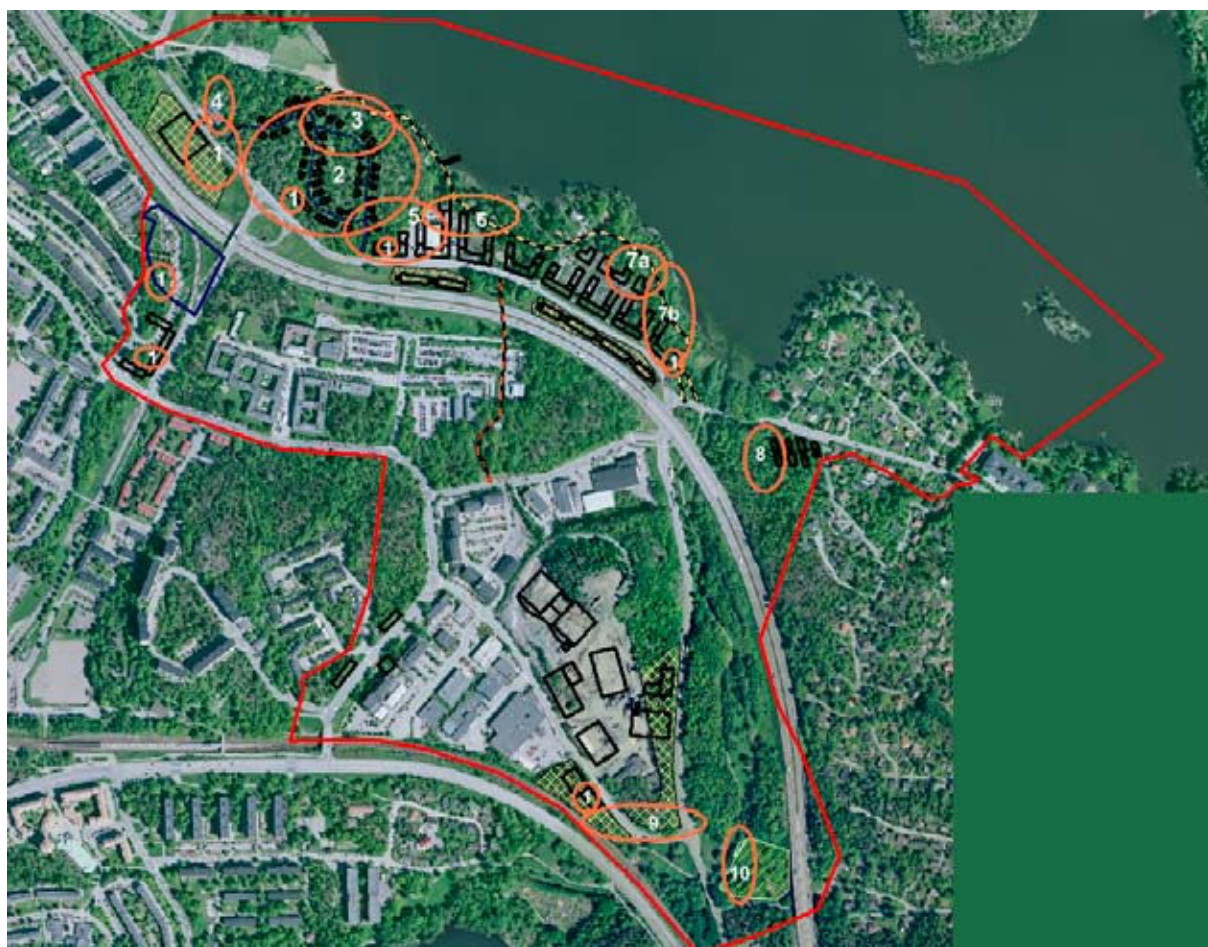
7b. Ekområdet övergår i opåverkad naturstrand och våtmark. Strandmiljöerna utgör potentiellt värdefulla miljöer för såväl groddjur som fågel. Byggnation

här riskerar att väsentligt försämrade livsvillkoren för växt- och djurliv inom området. Bara om bebyggelsen förskjuts och minskas så att ekbestånden och strandmiljön bevaras kan spridningszonen undvika att försvagas. Med friställda ekar kan området bli mycket vackert, med utblickar över Drevviken. Dessa miljöer bör därför med fördel integreras i rekreationsstråket.

8. Medelgrova ekar kommer att behöva tas ned där den västra byggnaden är föreslagen, vilket medför påverkan på spridningszonen i en känslig nod. Denna del av stråket bör i stället stärkas genom att friställa stora ekar.

9. Ädellövsbestånden kommer enligt förslaget till stor del att försvinna p g a sprängning mm, vilket får betydande negativa konsekvenser. Tas stor del bort här ökar avståndet mellan spridningskällorna vilket försvagar hela spridningszonen. Sparas brynzonen och grova träd kan funktionen för spridning kvarstå. Detta regleras i den detaljplan som har varit på samråd.

10. Koloniområden kan medföra risk för näringsläckage. Forsån är med inom EUs vattendirektiv och ska därmed uppnå god status. Ev. ökad näringsbelastning för Forsån bör utredas särskilt.

Konsekvenser för rekreation

Föreslagen bebyggelse inom programområdet kommer att medföra en minskning av grönytan, varav en mindre del rör sociotoper med värdet av grön oas. Det planerade stråket ut med vattnet kommer dock att öka tillgängligheten till den gröna oas som återstår samt att vattenkontakt bedöms öka. En rimlig målsättning är dock att summan av kvaliteterna måste bli högre än de befintliga, genom bevarande, restaurering och nyskapande. Nedan riktas fokus mot de områden med betydande förändringar för kvaliteter och funktioner.

1. I programmet föreslås ett nytt promenadstråk utmed Drevviken som knyter an mot stråket utmed Forsån. Promenadstråket får, om det utvecklas till ett variationsrikt rekreativt stråk utmed stranden, i sin helhet mycket positiva effekter för rekreativ möjligheterna för boende i Sköndal och Farsta. Stråket utgör en stor potential i programområdet.

1a. För att höja rekreativt värde bör mer utrymme mellan bebyggelse och park- och strandmiljön tillskapas. Med föreslaget bebyggelse hotas parkens träd och öppna ytor att beskuggas vilket minskar dess värde.

1b. Föreslagen bebyggelse tar rekreativt område med höga upplevelsevärden i anspråk t ex vackra gamla ekhagmarker. Om bebyggelsen förskjuts från

detta område och hela ekmiljön istället införlivas i rekreativt stråk kommer upplevelsevärdena öka betydligt.

2. I programmet föreslås en ny gång- och cykelväg över Nynäsvägen i detta läge. Vägen ökar tillgängligheten till Farsta strands pendelstation, samt till parken söder om stationen. Det är viktigt att satsa på trygghetsskapande åtgärder där vägen passerar Farsta industriområde. Hänsyn till träd behöver tas.

3. Föreslagen utvidgning av verksamhetsområdet vid Larsboda riskerar att göra denna del av stråket mer ogästvänligt. Om man bevarar brynzonerna och jätteekarna samt gör satsning på de rekreativa värdena vid denna idag svaga punkt skulle stråket kunna bli mer attraktivt. Man bör ta ett helhetsgrepp på stråket Sköndal-Farsta för att det ska uppnå sin potential.

4. Förslaget till ny byggnation utesluter möjligheten att bevara campingstugeområdet på nuvarande plats. Rekreativ formen stugcamping försvinner därmed för de som har stugor där idag.

5. I programmet föreslås att koloniområdet flyttas till en öppen yta utmed Forsån. Det betyder att boende i norra Farsta får längre till koloniområdet.

Rekreativsvärden för de som ska bo i den planerade bebyggelsen

Den nya bebyggelsen kommer att erbjuda de boende goda kvaliteter såsom närhet till vatten och naturupplevelser, bra lokalklimat och fina rekreativsstråk. För att uppnå målen/riktlinjerna enligt parkprogrammet är det viktigt att satsa på:

- att gårdarna/närmiljön erbjuder anordnad lek och speciellt öppna ytor för fri lek och bollek.
- att skapa plats för möten i utemiljön i närheten av bostadsbebyggelsen.
- att öka områdets attraktion genom att satsa på vård av natur och landskap. Stråket Drevviken-Forsån skulle kunna bli mycket attraktivt.

Bebyggelsen utmed Perstorpsvägen kan få en avskärmande effekt på bullerstörningen, så att ljudmiljön utmed den föreslagna strandpromenaden kan förbättras. Dessutom kommer de åtgärder mot buller i form av en bullerskärm vid Nynäsvägen som föreslås ytterligare att öka möjligheten att uppleva ro utmed vattnet

Det är viktigt att satsa på trygghetsskapande åtgärder inom de nya bostadsområdena.

Konsekvenser för vattenkvalitet

I Stockholms stad omfattas alla vattenområden av EUs vattendirektiv. De största sjöarna och vattendragen benämns "vattenförekomster", och ska övervakas och rapporteras till EU. Det gäller Drevviken och Forsån i programområdet.

Riksdagen har beslutat om en nationell lagstiftning som innebär en komplettering av miljöbalken och en särskild vattenförvaltningsförordning (SFS 2004:660). Målet är att samtliga sk. vattenförekomster ska uppnå "en god vattenstatus" till 2015. Detta innebär både biologiska och kemiska förhållanden, samt en god grundvattenstatus, både kvalitativt och kvantitativt. Detta ställer krav på att mark- och vattenanvändningen samt dagvattenhanteringen i programområdet, med sikte på att den föreslagna förändringen ska medföra en bättre vattenkvalitet.

Luft

Enligt Stockholms och Uppsala läns luftvårdsförbunds översiktliga analys så är värdet för miljökvalitetsnormen för PM₁₀, inandningsbara partiklar, det som är dimensionerande för luftkvaliteten. Miljökvalitetsnormen för Pm₁₀ klaras inom hela programområdet.

Område där luftkvalitet särskilt bör uppmärksammas vid detaljplanläggning är närmast Nynäsvägen. Där ligger halterna strax under normvärdet.

Trygghet - säkerhet

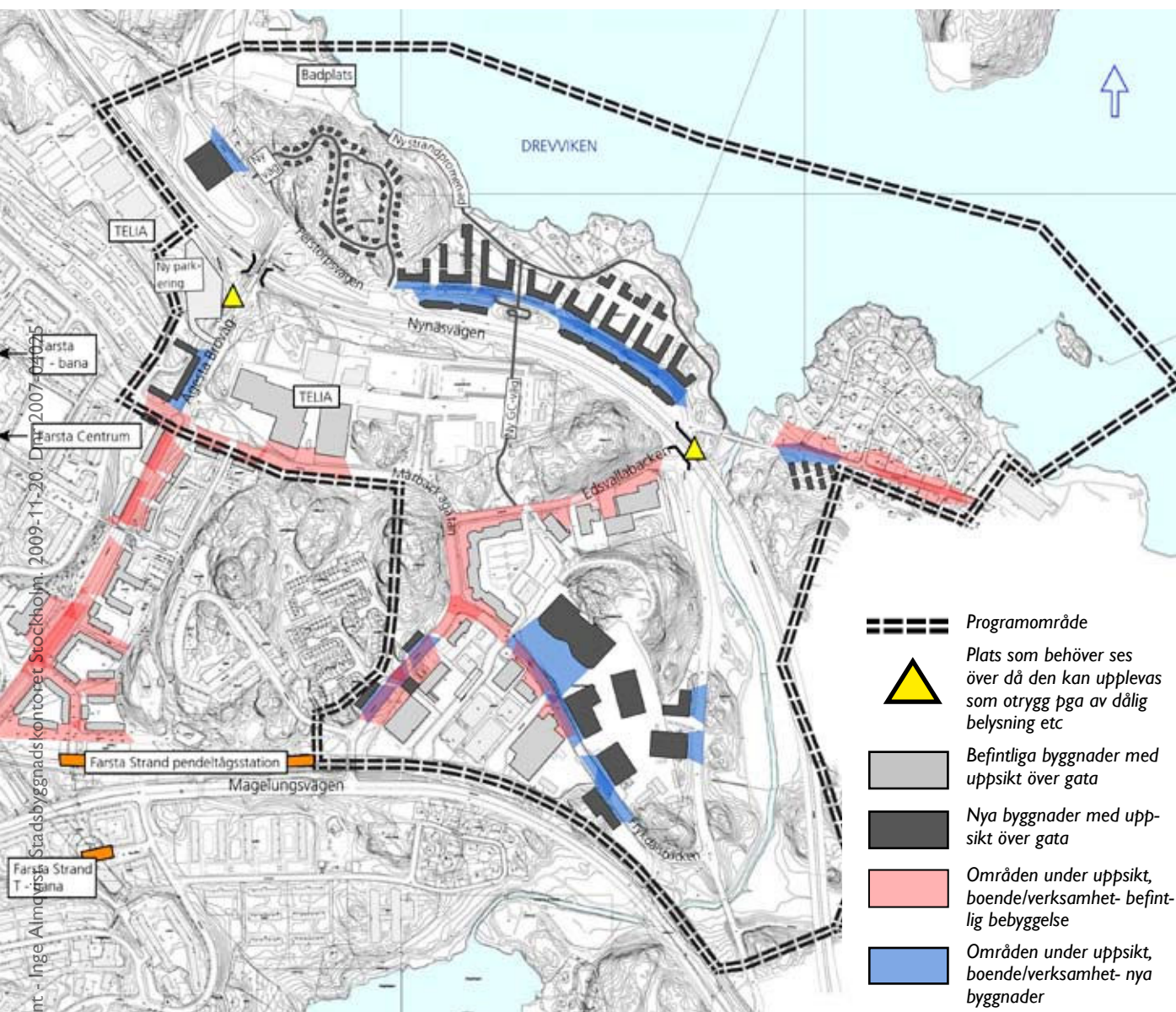
Aktivitet i form av folkliv på gatan bidrar till en känsla av trygghet. Arbetsplatser, skolor och bostäder som har uppsyn över gatan ökar också tryggheten på gatan.

För närvarande kan Perstorpsvägen beskrivas som en gata med mycket låg aktivitet och en låg grad av passiv övervakning. Detta beror främst på frånvaron av bostäder eller andra verksamheter längs med gatan. När området väl har utvecklats med nya bostäder eller andra verksamheter kommer dock både aktiviteten på gatan och den passiva övervakningen öka signifikant.

Mårbackagatan och Edsvallabacken har en ganska låg grad av aktivitet och passiv övervakning över gatan.

Det beror på att antalet bostäder längs gatan är få. Aktivitet och passiv övervakning sker främst på dagtid på grund av de kontor som ligger här. Resultatet blir bristande trygghetskänsla under kvälls- och nattetid. Känslan av otrygghet ökar ytterligare då belysningen är dålig på gångvägen under Nynäsvägen i Edsvallabackens norra ände. Södra delen av Mårbackagatan kommer att få en ökad aktivitetsnivå och passiv övervakning i och med de planerade bostäderna här.

Ågesta Broväg är en viktig transportlänk men har för närvarande en låg grad av aktivitet och passiv övervakning, framförallt i dess norra ände. Med byggandet av nya bostäder kommer aktiviteten och den passiva övervakningen att öka markant.

Barnkonsekvenser

Kommunfullmäktige har antagit "En god stad för barnet - Reviderat handlingsprogram för Stockholms stad 2004-2008." Handlingsprogrammet är en tolkning av barnkonventionen mot bakgrund av de lokala förhållandena i Stockholm och ett redskap för hur staden ska integrera barnkonventionen i sina verksamheter.

Förslaget till program påverkar barnen dels i den befintliga miljön och dels genom den tillkommande bebyggelsen. I den tillkommande bostadsmiljön förutsätts att en säker och kreativ barnmiljö åstadkoms i varje enskilt projekt.

I den befintliga miljön bedöms konsekvenserna ur tre aspekter; tillgången till ytor för spontana aktiviteter, säkerheten och den kreativa miljön.

Förslaget innebär att en del ytor med potential för spontanspel, framför allt i form av gräsytor, ianspråk-tas. Samtidigt skapas en variation i stadsbilden med nya möjligheter till andra former av lek och spel. Samman-taget bedöms förslaget inte innebära någon väsentlig förändring av möjligheten till spontana aktiviteter.

Trafiksäkerheten bedöms öka genom en tydligare definition av gatumiljöerna kombinerat med en sänkt hastighet. Samtidigt minskar trafiksäkerheten genom att området tillförs ett antal blandade trafikmiljöer. Alla möjligheter till separata förbindelser behålls emellertid varför denna påverkan blir begränsad till de nya miljöerna. Sammantaget bedöms trafiksäkerheten påverkas positivt ur barns synvinkel. Tryggheten för övrigt förväntas öka genom den möjlighet till ökad social kontroll som den tätare stadsmiljön för med sig.

En ökad mångfald i stadsmiljön med en viss möjlighet till blandning av verksamheter och bostäder och tillförandet av en ny årsring av bostäder skapar förutsättning för en ökad identitetsskapande hemkänsla i området. Detta påverkar barnen i hög grad, då de är den grupp som inte "bara bor" i området utan utgör även dess främsta nyttjare.

Konsekvenser för kulturmiljön

Torpbebyggelsen och landsvägen

Torpet i kvarteret Burmanstorp är en viktig del av Larsbodas historia. En upprustning av byggnaderna och miljön samt bibehållande av den gamla landsvägen är väsentlig.

Området längs Drevviken och camping-stugorna

Genom rivning av campingstugorna kommer en del av Stockholmnas 1900-talshistoria inte längre vara upplevbar och därmed försvinner kulturhistoriska värden. Omdaning, med ny bebyggelse i detta område, riskerar att förändra den kulturhistoriskt värdefulla miljön som är utpekad i ÖP 99.

Larsboda industriområde

För att bibehålla ABC-strukturen i Larsboda är det viktigt att industriområdet får behålla sin nuvarande användning.

Telia

Programförslaget berör inte byggnaderna inom Telias område.

Fornlämningar

Inom området finns för närvarande endast ett fåtal fornlämningar registrerade. Sedan den senaste fornminnesinventeringen 1981 har synen på fornlämningsbegreppet förändrats och tekniken uteklats varför en förnyad inventering och kartläggning av äldre markanvändning med all säkerhet kommer att förändra bilden. Inför planerna att uppföra 700 nya bostäder kommer kvarliggande naturmark utsättas för ett ökat tryck med medföljande slitage, vilket också ökar behovet av att kartlägga fornlämningsbeståndet för att bättre skydda, vårda och informera om detta för stadsdelens invånare.

En ny inventering av området bör göras för att inga fornlämningar ska komma till skada. Den svårt skadade fornborgen bör återställas så långt möjligt och vårdas samt förses med informationsskyltar.

Buller

Programområdet är starkt påverkat av trafikbuller från Nynäsvägen. Ingemansson har gjort en trafikbullerutredning för området, med förslag till åtgärder som visar att bullret kan klaras för de föreslagna bostäderna.

A. Bullerutredningen visar att kvartersbebyggelsen vid Klockelund utsätts för 70 dB(A) ekvivalenta ljudnivån vid större delen av fasaderna. Med en 3 meter hög och 930 meter lång bullerskärm placerad längs Nynäsvägen kan samtliga fasader i området få en ekvivalent ljudnivå om högst 65 dB(A). Med genomgående planlösningar med minst hälften av boningsrummen mot sida med högst 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå kan målet enligt avstegsfall B innehållas.

B. För bebyggelsen söder om Hökarängsbadet uppgår den ekvivalenta ljudnivån till 70 dB(A) vid fasaden närmast Nynäsvägen. Med en 2 meter hög bullerskyddsskärm vid Nynäsvägen erhålls en ljudnivå om högst 65 dB(A) vid fasaderna. Med 9 meter höga byggnader närmast Nynäsvägen (3 byggnader) skärmas bakomliggande hus så att hälften av boningsrummen ligger mot sida med högst 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå. Avstegsfall B innehålls.

C. Vid de planerade bostäderna vid Ågesta Broväg blir den ekvivalenta ljudnivån upp mot 65 dB(A) vid värst utsatta fasaden. Med genomgående lägenheter kan lägenheter med hälften av boningsrummen mot

sida med högst 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå erhållas.

D. Vid de planerade bostäderna vid Mårbackagatan blir den ekvivalenta ljudnivån från vägtrafiken upp mot 65 dB(A) vid värst utsatt fasad och den ekvivalenta ljudnivån från tågtrafiken blir 52 dB(A) vid värst utsatt fasad. Med genomgående lägenheter kan lamellhusen erhålla högst 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå vid fasad för minst hälften av boningsrummen. Punkthuset kan innehålla avstegsfall B, med minst hälften av boningsrummen med högst 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå vid fasad med rätt utformning av huset, rätt planlösning samt lokala bullerskydd på balkonger. Detta bör detaljstuderas i detaljplaneprocessen.

E. Vid radhusen vid Stortorps fasader uppgår den ekvivalenta ljudnivån till 65 dB(A) vid värst utsatta fasad. Utan åtgärder får huset närmast Stortorpsvägen och Nynäsvägen ekvivalenta ljudnivåer över 55 dB(A) på minst tre sidor. Med en 2 meter hög bullerskyddsskärm vid Nynäsvägen blir ekvivalent ljudnivå upp mot 60 dB(A) vid värst utsatta fasad. Med genomgående lägenheter kan lägenheter med minst hälften av boningsrummen mot sida med högst 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå erhållas.

F. Vid den föreslagna platsen för kolonilotternas evakuering uppgår den ekvivalenta ljudnivån beräkningsmässigt till cirka 60 dB(A) vid ån.

Risk

Brandskyddslaget har gjort en utredning av risk för Nynäsvägen, som utgör primär transportled för farligt gods samt för olycksrisker förknippade med trafiken på Nynäsbanan, (järnvägen). Riskanalysen syftar till att utvärdera vilken hänsyn som man behöver ta till olika olycksrisker och hur detta kan påverka utformningen av bebyggelsen.

De olycksrisker som bedöms vara aktuella är explosion, utsläpp av brännbara eller giftiga gaser samt pölbrand och tankbilsbrand på Nynäsvägen. Motsvarande olycksrisker samt urspärning bedöms vara aktuella på Nynäsbanan. Dessa olycksrisker studeras därför detaljerat genom beräkning av riskmåttet individrisk och samhällsrisk. Syftet med beräkningarna är att kunna precisera behov och omfattning av åtgärder vid bebyggelse enligt föreslagen planskiss. För att kunna bedöma huruvida risknivån är tolerabel har den beräknade individrisken respektive samhällsrisken jämförts med förslag på riskkriterier som Räddningsverket tagit fram.

Den detaljerade riskanalysen omfattar frekvensberäkningar som utgår från statistik över transportmängder av farligt gods på Nynäsvägen respektive Nynäsbanan. Statistiken kompletteras med prognoser över transportmängder förknippade med två planerade verksamheter i Norvik i Nynäshamns kommun, nämligen Stockholms hamns nya godshamn samt Nynäs raffineris nya naturgasterminal.

Transporterna med farligt gods medför att det råder en förhöjd risknivå inom de aktuella exploateringsområdena. Olycksscenarier som innebär explosion samt gasmolnsexplosion har i analysen bedömts kunna medföra stora konsekvenser för människor inom bebyggelsen. De omfattande mängderna brandfarliga vätskor som transporteras på vägen innebär dessutom att riskbidraget från dessa transporter kan bli relativt omfattande även om konsekvenserna blir begränsade. Den förväntade ökningen av framförallt transporter av brännbara gaser på Nynäsvägen från verksamheter i Norvik innebär ett stort riskbidrag från olycksrisker förknippade med dessa transporter.

Övriga olycksrisker förknippade med farligt godstransporter på Nynäsvägen bedöms däremot medföra en mycket liten eller ingen påverkan på den sammanlagda risknivån. Detsamma gäller risker förknippade med Nynäsbanan, med undantag för urspärning som kan medföra en något förhöjd risknivå i anslutning till spåret.

Beräkning av risknivå visar att risknivån huvudsakligen ligger inom det område där man ska sträva efter att sänka riskerna så långt det är möjligt och bedöms vara rimligt ur ett kostnads-/nyttaperspektiv. Detta innebär att man ska ta hänsyn till åtgärdernas kostnad i förhållande till den riskreducerade effekten. Med ett stort antal tillkommande gastransporter på Nynäsvägen blir dock samhällsrisknivån inom området så omfattande att åtgärder ska vidtas oavsett kostnad. Risknivån i anslutning till Nynäsbanan i förhållande till den planerade bebyggelsen inom denna del av programområdet innebär att risknivån bedöms vara acceptabel utan vidtagande av åtgärder.

Utifrån riskanalysen föreslår Brandskyddslaget att följande åtgärder ska vidtas vid ny bebyggelse inom det aktuella programområdet:

Byggnader som utförs inom de av Länsstyrelsen rekommenderade skyddsavstånd från Nynäsvägen ska utföras med:

- fasad mot vägen som förhindrar brandspridning under den tid det tar att utrymma byggnaden (uppskattningsvis minst 30 minuter)
- utrymningsvägar som är dimensionerade och utformade så att utrymningen kan ske tillfredställande även vid olycka på vägen
- ventilationssystem med friskluftintag placerade bort från Nynäsvägen samt, vid mekanisk tilluft, möjlighet att stängas av räddningstjänst eller fastighetsskötare.

Obebyggda områden inom 10 meter från Nynäsvägen ska utföras så de inte uppmuntrar till stadigvarande vistelse.

Översvämningssrisk

SMHI har på beställning av Räddningsverket gjort en översiktlig översvämningsskartering längs Tyresån.

Översvämningsskartering har producerats för två nivåer. Dessa nivåer motsvarar ett flöde med 100 års återkomsttid respektive beräknat högsta flöde.

Flöden med återkomsttid 100 år är framräknade med hjälp av frekvensanalys på vattenföringsserier och baseras i detta fall på stationer i närbelägna vattendrag i likartade områden, eftersom skarterade sträckor i Tyresån saknar vattenföringsstationer.

Beräknat högsta flöde har erhållits genom en uppskattning med en bedömningsmodell baserad på

jämförelser med vattendrag där det tidigare utförts beräkningar av riskklass I-flöden. Framtagningen av beräknat högsta flöde har skett i enlighet med Flödeskommitténs riktlinjer för dammdimensionering. För dammdimensionering benämns detta flöde det dimensionerande flödet. Någon återkomsttid kan inte anges för detta flöde, men den är betydligt större än 100 år och ligger i storleksordningen 10 000 år.

Vid fortsatt planering av området som ligger inom översvämningsszonerna, krävs bättre och mer detaljerade beräkningar av vattenstånd och en mer noggrann beskrivning av topografin i området, för att rätt åtgärder ska kunna vidtas vid utbyggnaden av området.

VI Fortsatt arbete

Genomförande

Staden svarar för ombyggnad och utbyggnad av allmänna gator och anläggningar samt ombyggnad av allmänna ledningar. Staden kommer att göra omfattande investeringar i bullerplank och strandpromenad, bygga om gator och flytta ledningar mm men bedömer att projekten inom programområdet totalt sett kommer att ge ett överskott till staden.

Tidplan

Programsamråd	4 kv	2009
Ställningstagande i SBN	1 kv	2010

Efter att programmet godkänts av stadsbyggnadsnämnden föreslås nybyggnadsprojekten delas upp i flera detaljplaner.

Medverkande

Programmet har utarbetats av Inge Almqvist, planavdelningen, Stockholms stadsbyggnadskontor.

I arbetet har deltagit:

Kristina Almqvist Wikström och Osvaldo Duffau, stadsbyggnadskontoret.

Nils Tunving, Ragnar Oscarson och Inger Åberg, exploateringskontoret.

Helene Nilsson och Bo Ekstam, miljöförvaltningen.

Kerstin Mandén-Örn och Barbro Århem, stadsmuseet.

Atkins genom Johan Nilsson, Tom Billingham, Dan Olsson och Ylva Johansson.

Foton och illustrationer

Flygfotografierna är tagna av stadsbyggnadskontoret.

Fotomontagen är gjorda av stadsbyggnadskontoret.

Fotografierna på sidan 16 har tagits av stadsbyggnadskontoret och Erik G Svensson.

Illustrationerna är gjorda av:

Atkins (sidorna 11, 18, 24, 25, 26 och 32).

Ekologigruppen (sid 27).

Helene Nilsson Miljöförvaltningen (sidorna 6, 7, 29 och 30).

Ingemanssons (sid 34).

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (sid 36).

Stadsbyggnadskontoret. (sidorna 4, 8, 9 och 13).

STADSBYGGNADS
KONTORET